

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egész évre . . . 6 korona.
Egyes szám ára 4 fillér.

MEGJELENIK HETENKÉNT EGYSZER:
szombaton és egyes rendki-
vüli alkalmakkor.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG:
Városi közlevéltár (városház,
földszint 7. sz. lde küldendők
a kéziratok.

KIADÓHIVATAL:
Városi könyvnyomda-vállalat
irodája. lde küldendők
az előfizetési díjak és hirde-
tések.

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: VECSEY IMRE. ♦♦ Felelős szerkesztő: KONCZ ÁKOS.

Kiadótulajdonos: A VÁROSI KÖNYVNYOMDA-VÁLLALAT.

A Debreczeni Első Takarékpénztár közgyűlése.

Városunk elsőrangú és legrégebb pénzügyi intézete f. hónap 23-ikán tartotta meg hatvankettedik közgyűlését fenyéri Zádor Lajos kir. tanácsos, vezérigazgató elnöklésével. Közgazdasági életünk ezen hatalmas szerve az elmúlt üzleti évben is nagy tevékenységet fejtett ki és jóllehet az pénzügyi viszonyok mostohasága minden vonalon érezhető volt, az intézet nem tért el attól az iránytól, mely őt működésében évtizedeken keresztül vezette. Mint mindenkor, úgy a válságos időkben is a nagy közönség érdekeit tartotta szem előtt és nem tévesztve el egy pillanatra sem évtizedes vezetőelvét, mely a hitelkereső nagy közönség érdekeinek megvédésére irányult. Éppen ezen okból a nagy közönség bizalma további hűségessé tárta a debreczeni első takarékpénztárnak, mely a legnehezebb pénzügyi viszonyok közepette is a konzervatív uton haladva megkönnyíteni igyekezett ügyfeleinek helyzetét. Vagyis ez a hatalmas, bölcsen vezetett pénzügyi intézet a mostoha pénzügyi viszonyok közepett sem helyezkedett a rideg üzleti álláspontra, hanem szemmel tartva a részvényesek érdekeit, nemcsak eszével dolgozott, hanem lelki érzésével is igyekezett az őt igénybevevők helyzetén segíteni.

Az intézet évi jelentésében, melyet lapunk múlt számában egész terjedelmében közöltünk — hálásan emlékezik meg arról a figyelmes és nagybecsű gondosságról, melyet az osztrák-magyar bank helybeli fiókjának részéről tapasztalt. „Abban a meggyőződésben vagyunk — mondja a jelentés, — hogy ezen előzékenység a gazdasági életnek ugyszólván minden ágára nehezedett feszült pénzügyi viszonyai között nemcsak intézetünkre volt becses, hanem közvetve egész piacunknak és nagy vidékünknek is támogatására szolgált, miért a bank vezetőségének, főképpen pedig a helybeli fiók érdemes főnökének őszinte elismerésünket fejezzük ki“.

Ezen nagybecsű támogatáshoz bizonyára hozzájárult az igazgatóság bölcs és körültekintő, a gazdasági élet hullámzását éber figyelemmel kísérő, a változó eseményeket mérlegelni tudó, a pénzügyi dolgokban messzelátó, igyekező buzgalma is az intézet fejlesztésében. Mert habár a debreczeni első takarékpénztár, ha szabad így nevezni, a pénzügyi műveletek konzervatizmusának útján évtizedeken keresztül egy pillanatra sem stagnált és mint a költő mondja: „régfi fényénél gyujt uj szöveteket“ — mégis elvitázhatat-

lanul igaz és való, hogy az intézet újabb, hatalmas fejlődési ágakat termelt Zádor Lajos kir. tanácsos, vezérigazgató és a vezetése alatt álló igazgatóság szakszerű, lelkiismeretes és lankadást nem ismerő igyekezéssel. Az üzleti eredményen első pillanatra meglátszik az egyetértő, az egy célra törekvő, egy akaratban összeforrott vezetés bölcsesége. A nagy érdekek mellett szépen elhelyezte a kisemberek védelmét és az igazgatóság minden alkalmat felhasznált arra, hogy a multban ólomsúlyként nehezede rossz pénzügyi viszonyok agyon ne nyomják azokat, akik amugy is nehéz körülmények között élnek.

Az igazgatóság egytől-egyig kipróbált erőkből áll. Igazi szak emberek, akik nemcsak a jelent nézik, hanem a jövő esélyeit mérlegelik, tanulságot, részben erőt merítve az intézet folyton emelkedett multjából. Fenyéri Zádor Lajos kir. tanácsos, vezérigazgató, kinek ezen fontos állásra való rátermettségét az ország elsőrangú pénzügyi körei elismeréssel honorálják, az igazgatóság érdemes és nagy tudású tagjai: Komlóssy Arthur aligazgató, Dalmy Kálmán, Györffy Aladár, Nagy Lajos dr., Novelli Ede, Simonffy Emil, Szabó Kálmán és Tóth Béla igazgatósági tagok, valamint a felügyelő-bizottsági tagok: Kardos László, Csanak János, Szabó Lajos, Wesster István és Bárdos Géza mind oly nevek, melyeknek kezében a pénzügyi intézetnek jövője biztosítva van. Ha ehhez az együttes működéshez hozzávesszük az intézet tisztikarának rátermettségét, hivatali páratlan buzgalmát és azt a lelkiismeretességgel párosult szaktudást, meg van fejtve előttünk az a kérdés, miképpen lehetett az elmúlt évben tapasztalható nehéz pénzügyi viszonyok dacára is oly eredményt feltüntetni, melyet a mérleg mutat.

*

Ezek után immár beszámolhatunk az intézet 1808 február 23-án tartott közgyűlésének lefolyásáról:

Fenyéri Zádor Lajos kir. tanácsos szíves szavakban megnyitván a közgyűlést; a közgyűlés jegyzőkönyvének hitelesítésére Szögyény János kir. tanácsost és Falk Lajos részvényeseket kéri fel.

Jelenti továbbá, hogy az alapszabályok értelmében a közgyűlés a törvényben előírt módon, a kellő időben lett egybe hiva és az évi jelentést az intézet minden egyes részvényesnek megküldötte. Minthogy pedig a jelenlevő részvényesek száma az alapszabályoknak megfelel, amennyiben 35 részvényes 995 részvénnyel van jelen, a közgyűlés határozatképes. Ezzel kapcsolatban felkéri a közgyűlést, hogy hallgatná meg az évi jelentést.

A közgyűlés a jelentést, miután azt minden részvényes ismeri, — felolvastatni nem kívánja, hanem annak minden pontját örvendetes tudomásul vesz.

Ezután elnök felkéri *Tüdös János dr.* jogtanácsost a felügyelő-bizottság jelentésének felolvasására, mely így hangzik:

Tisztelt Közgyűlés!

Tisztelettel jelentjük, hogy a Debreczeni Első Takarékpénztárnak 1907. évi záró-számadásait megvizsgáltuk s azoknak tételait a törvény előírásainak és a társaság alapszabályainak minden tekintetben megfelelőeknek találtuk.

Évközben résztvettünk az igazgatóság tanácskozásaiban, megvizsgáltuk a pénztári és betét állományokat, valamint figyelemmel kísértük az ügyvitel egyéb ágazatait is és konstatáljuk, hogy az igazgatóság intézkedései a törvényes követelményeknek, a könyvelés pedig ugy részleteiben, mint teljes egészében a valóságnak megfelelnek.

Az igazgatóságnak a leírása, nemkülönben az évi nyereség felosztására vonatkozó javaslatait mi is magunkévá tesszük és azoknak helybenhagyását kérjük.

Amidőn végül igazoljuk, hogy az intézet zálogleveleinek biztosítékát képező értékpapírok minden tekintetben a törvény által megszabott módon kezeltetnek, kérjük a felmentvényt ugy az igazgatóság részére, mint nekünk megadni.

A felügyelő-bizottság:

Bárdos Géza, Csanak János, Kardos László,
Szabó Lajos, Weszter István.

A közgyűlés a felügyelő-bizottság jelentését tudomásul veszi és a felmentést ugy az igazgatóságnak, mint a felügyelő-bizottságnak megadja.

Tudomásul veszi a közgyűlés az igazgatóság jelentését a kétséssé vált 6442 korona követelés leírásáról, valamint jóváhagyja az igazgatóságnak az évi nyereség felosztására vonatkozó javaslatát. Tudomásul vette továbbá a közgyűlés, hogy a részvények szelvényei február hó 24-ikétől kezdve 115 koronájával beválthatók.

Végül fenyéri Zádor Lajos kir. tanácsos, vezérigazgató felemlíti elhunyt Szepessy Antal volt vezérigazgatónak az intézet fejlesztése és felvirágoztatása körül szerzett érdemeit és midőn indítványozza, hogy a közgyűlés ezen érdemeket jegyzőkönyvének legszebb lapján örökítse meg, egyben bejelenti, hogy az igazgatóság boldogult vezérigazgató özvegyének nyugdíját 2400 koronában javasolja megállapítani.

A közgyűlés Szepessy Antal volt vezérigazgatónak az intézet körül szerzett nagybecsű érdemeit jegyzőkönyvébe iktatja és az özvegyének határozott nyugdíj megállapítását tudomásul veszi.

Egyéb tárgy nem lévén, elnök a részvényesek érdeklődését megköszönve a közgyűlést bezárja.

*

Beszámolva olvasóinknak a közgyűlés lefolyásáról, a hatvankettedik üzleti év zárókövénél szívünkbenől óhajtjuk, hogy a Debreczeni Első Takarékpénztár tekintélyben és anyagi erőben növekedjék a jövőben is. Meg vagyunk győződve, hogy az igazgatóság ezután is őrt áll az intézet érdekei felett. Közgazdasági, szociális és emberbaráti érdekekért küzdött és küzd ez az intézet és valamint hatvankétéves pályafutása alatt viharban és napfényben egyaránt izmosodott, hatalmas törzse a jövőben is élni, virulni fog és hasznos gyümölcsöket terem.

Koncz Ákos.

A szervezeti szabályzat.

A szervezeti szabályzat átdolgozására kiküldött bizottság f. hó 26-án ülést tartott Weszprémy Zoltán főispán elnöklésével, melyen jelen voltak: Kovács József polgármester, Vecsey Imre főjegyző, Márton Imre, Juhász Ignác, Somogyi Pál, Fejér Ferenc dr., Szilágyi Imre, Király Gyula, Bészler Károly, Szabó Kálmán tanácsnokok, Roncsik Lajos főszámvevő, Tüdös Kálmán dr. főorvos, Kom-

lóssy Pál dr. aljegyző, a bizottság jegyzője és többen a tisztviselők közül.

Weszprémy Zoltán főispán megnyitván az ülést, üdvözli a tagokat. Kérve kéri a bizottságot, hogy minél gyorsabban tárgyalják le a szabályrendeletet, hogy ezen év végével már kormányhatóságilag is jóváhagyott szabályrendelet legyen a tervezetből.

Kovács József polgármester a tisztviselői kar nevében megköszöni a főispán meleg pártfogását. A tisztviselői kar erősen és többször sürgette a szervezési szabályzat megalkotását. Figyelmébe ajánlja a bizottságnak, hogy a tisztviselői kar túl van terhelve, mert sok állás nincs betöltve, vagy sok szervezve sincs. Kéri, hogy ezen régen húzódó ügyet fejezzék be.

Juhász Ignác kijelenti, hogy egyetlenegy ember sincs a bizottság tagjai közt, ki az ügy utjába gátat akarna vetni. Ő is támogatni akarja a főispán és polgármester óhajtását, hogy minél előbb elkészítsék a szabályzatot. Ezen cél vezette volt szólót arra az indítványra, hogy a szabályzat rendezési részét szakítsák el a fizetési résztől azért, hogyha időközben egyik-másik állásra vonatkozólag változás esik, ne legyen szükséges az egész szabályrendelet megbolygatása. Kijelenti, hogy a szabályrendelet elkészítésének utjába nem fog állni, de kívánja, hogy alaposan megtárgyalják a fontos szabályrendeletet.

Márton Imre felemlíti, hogy több beadvány érkezett be, melyek a szabályzat egyes részeire javaslatokat tartalmaznak. Az egyik dolgot Mile Pál rendőrfogalmazóé, ez a rendőrség szervezétére vonatkozik. Lehetséges, hogy a dolgotokban sok megfontolandó van, azért ajánlatosnak tartja, hogy a beadványokat egy-egy tagnak adják ki tanulmányozás végett. Még célszerűbbnek látja és indítványozza is, hogy a szervezési szabályzatokra vonatkozó beadványokat vegyék elő és azok figyelembe vételével tárgyalják le újra a szabályzatot, még pedig ugy, hogy a bizottságot osszák négy albizottságra, melyek a szabályrendelet egy-egy negyed részét dolgozzák át és ha munkájukkal készen lesznek, terjesszék azokat a bizottság plénuma elé. Ezáltal nemcsak alapos munkát fognak végezni, hanem időmegtakarításhoz is jutnak.

Fejér Ferenc dr. tulhajtott óvatosságnak tulajdonítja a folytonos halogatást. Kivánatosnak tartja, hogy e kérdést tisztázzák végre. Oly régen folyik e munka, hogy már nagyon is megérett a befejezésre. A már egyszer letárgyalt pontokat nem lehet újra, meg újra elővenni, mert akkor sohasem érnek végére. Kérdi, mi az érdeke Debreczen város közönségének: az-e, hogy legyen egy buzgó, törekvő tisztviselői kara, vagy hogy elégedetlen, folytonosan gondokkal küzdő tisztviselők kezeibe legyenek letéve Debreczen város ügyei? El kell várnai, hogy a városi tisztviselők példásan álljanak helyet, de megélhetésüket is biztosítani kell, mindenesetre a lakosság teherbíró képességének figyelembe vételével. Rámutat arra is, hogy a városi tisztviselők társadalmi kötelezettségei nagyobbak, mint a vármegyei tisztviselőké. Ragasz-

codik ahhoz, hogy a szabályzat elkészítését mielőbb befejezzék. Véget akar vetni a szabályzat majd öt éve folyó huzásának, halasztásának. Ha a közgyűlés azt gondolja, hogy a tisztviselői kar nem érdemli meg a fizetésemelést, ne adja meg, de végezzen e kérdéssel. Letárgyaltnak tekinti a tervezetet, újra tárgyalni nem akarja. Kéri, folytassák a tárgyalásokat ott, ahol legutóbb elhagyták.

A bizottság ezután hozzákezdett a szabályzat tárgyalásának folytatásához. A tisztviselők inkompatibilitásának tárgyalásánál kimondták, hogy oly mellékfoglalkozást nem üzhet a tisztviselő, mely állásával összeférhetetlen. Kimondta a bizottság, hogy tanácsnokok csak jogvégzett emberek lehetnek.

A debreczen – nagyvárad vasut.

A debreczen–nagyvárad vasut engedélyesei anyagi támogatásért fordultak Debreczen városához is.

A közgyűlés elvben hozzájárult a vasuti összeköttetéshez és egy ad hoc bizottságot küldött ki az ügy tanulmányozására, a város részéről való hozzájárulás nagyságának megállapítására és javaslatétel végett.

Az ad hoc bizottság előtt több terv merült fel. Dr. Varga Lajos arra az igen helyes álláspontra helyezkedett, hogy ha már megcsinálják az összeköttetést, elsőrendű vonal építése mellett foglaljanak állást és hívják fel a kereskedelmi kormányt, hogy az államvasutak építse ki a vonalat. Ezt a felfogást nagyfontosságú kereskedelmi és forgalmi érdekek indokolják. Debreczen e vasut által közvetlen vasuti összeköttetésbe lép Erdéllyel és így oly hatalmas forgalmat szerez meg e vasutnak, melyet vicinális nem, csupán elsőrendű vonal lesz képes lebonyolítani.

A bizottság dr. Varga Lajos indítványát célszerűnek s így megfontolandónak tartotta és puhatolózni kezdett, vajjon a kormány nem volna-e hajlandó Debreczen és Nagyvárad között vasuti összeköttetést létesíteni. A puhatolózás egyelőre nem járt megfelelő eredménnyel. A bizottság ugyanis oly felvilágosítást nyert, hogy a kormány ma még nem gondol ennek a vonalnak a kiépítésére. Ezért a bizottság újra elővette a vicinális vasut tervét és megbizta volt Aczél Géza főmérnököt, hogy bővebb felvilágosítást szerezzen a részvénytársaságtól a vasut tervére nézve s tegyen arról jelentést.

Aczél Géza főmérnök a bizottság utóbbi ülésén terjesztette elő a debreczen–nagyvárad vasut ügyét. A vasutépítő részvénytársaság a vonal irányára vonatkozólag két tervet készített. Az egyik szerint a vasut Debreczen–Hosszupályi–Nagyvárad irányban menne, a másik szerint Debreczen–Derecske–Nagyvárad irányban. A társaság azonban az előbbi tervet finánciális okokból kivihetetlennek tartja. Ugyanis, ha Hosszupályit érintené a vasut, úgy az építési költségekből 568 ezer korona még fedezetlenül áll, míg ellenben a Derecskén keresztül vezetõ vasut költ-

ségei, Debreczen kilátásba helyezett támogatásával, már fedezve vannak.

A hosszupályi-i irány Debreczenre nézve sokkal előnyösebb lenne, mint a derecskei, mert ez utóbbi Derecskét gazdaságilag Nagyváradhoz csatolná, míg eddig egészen Debreczen gazdasági körébe tartozott. Éppen ezért a bizottság utóbbi ülésén úgy határozott, hogy ha a részvénytársaság Hosszupályin át vezeti a vasutat, akkor 160 ezer koronát, másik esetben pedig 80 ezer koronát javasol a közgyűlésnek a vasutépítés céljaira megszavazni.

Az ad hoc bizottság ülésén Szabó Kálmán országgyűlési képviselő elnökölt. Jelen voltak: Aczél Géza főmérnök, Varga Lajos dr., Tüdös János dr., Balkányi Miklós dr. és Éricz Ernő.

Az ülés megnyitása után Szabó Kálmán elnök előterjesztette, hogy tudakozódott, nem volna-e meg a hajlandóság a kereskedelmi kormányban arra, hogy a kérdéses vonalat elsőrendű vonalként építtesse ki az államvasutak, de kedvezőtlen választ kapott és ezért nincs más hátra, mint megelégedni a vicinális vasutal is, annál inkább, mert igen fontos kereskedelmi érdeke Debreczen városának, hogy az összeköttetés Nagyváraddal minél előbb létesüljön.

Aczél Géza terjesztette be ezután előadói javaslatát. Bejelentette, hogy a vasutépítő társaság finánciális okok miatt nem képes a vonalat Debreczen–Hosszupályi irányban kiépíteni, hanem csak Derecske irányban. Javasolja, mondja ki a bizottság, hogy a társaság által kért 200 ezer korona támogatás helyett 150 ezer koronát fog indítványozni a közgyűlésnek. Azon esetben, ha a társaság képes lesz Hosszupályin át vezetni a vasutat. De ha Derecske irányban építik ki a vonalat, úgy csak 80 ezer koronát javasol a közgyűlésnek. A támogatás ellenében azonban kiköti a város, hogy az igazgatóság székhelye Debreczen legyen és az igazgatóságban Debreczen város két taggal képviseltesse magát.

Tüdös János dr. az előadói javaslatot oly módosítással fogadja el, hogy ne 150 ezer, hanem 160 ezer korona támogatást helyezzen kilátásba, azon esetre, ha a vasutat a hosszupályi-i irányban építik fel.

Szabó Kálmán fontosnak tartja annak a hangsúlyozását, hogy Debreczen városának azért kell a vasut létesítéséhez hozzájárulni, hogy a tarifa megállapításánál befolyást gyakorolhasson a város közönségének érdekében. Ugyanis, ha nélkülünk csinálják meg a vasutat, ezen befolyásunktól elesünk. A vasutra nem annyira a személy-, mint a teherforgalom szempontjából van szükség. Jobb szeretné ugyan a Debreczen–Hosszupályi irányt, de ha ez kivihetetlen, megelégszik a másikkal is, mert a célt akármelyik vasutal eléri a város. Félteni csak Derecskét lehetne, de Derecske közigazgatásilag így is, úgy is Váradhoz tartozik, míg gazdaságilag csak Debreczenhez fog gravitálni, hisz mindössze 20 kilométernyire fekszik tőlünk. Hozzájárul az előadó javaslatához.

Varga Lajos dr. összehasonlíthatatlanul előnyösebbnek tartja, hogy az állam építse ki első-

rendű vonalnak ezt a vasutat. Ajánlatos volna felhívni a társtörvényhatóságokat és egyéb érdekeltségeket, hogy csatlakozzanak Debreczen azon mozgalmához, melynek célja elsőrendű vonal építése. A vasutépítő társaságnak adandó segélyre vonatkozólag kifejti, hogy mielőtt határoznának, ismerni kellene azon tárgyilagosságot, melyek alapján az összeget meg lehetne állapítani.

Az előadói javaslatnak nincs ellene, de fenntartja azon elvi álláspontját, hogy a vonalat az állam építse ki elsőrendű vonalként.

Balkányi Miklós dr. elfogadta az előadói javaslatot. Szívesen megadna 200 ezer koronát is, ha hosszupályi irányban vezetnék a vasutat.

A bizottság végül kimondta, javasolni fogja a közgyűlésnek, hogy a vasutépítés céljaira a hosszupályi-i vonal esetén 160 ezer, a derecskei vonal esetén pedig 80 ezer koronát szavazzon meg, továbbá kösse ki, hogy a székhely Debreczenben legyen és az igazgatóságban Debreczen két taggal képviseltesse magát.

Az alkotmányvédelem Szabolcs vármegyében.

Azok a vármegyék, melyek a nemzeti ellenállás idején a törvénytelen kormányval szemben az alkotmány védelmére keltek és a küzdelem rájuk eső részét becsülettel megharcolták, most egymásután megíratják ellenállásuk történetét.

Ilyen írott emléket állított legutóbb Abauj-Torna vármegye példájára Szabolcs vármegye is a törvényhatóság történelmi szereplésének. Szabolcs egyike volt azoknak a törvényhatóságoknak, melyek a nemzeti küzdelemben eleitől végig dicséretesen kitartottak. A vármegye alkotmányos ellenállását nem tette ugyan próbára a törvénytelen kormány fegyveres erőszakoskodása, mert a kinevezett kormánybiztos bevonulása előtt néhány nappal megtörtént a nemzet és a korona közötti kiegyezés, egyébként azonban a vármegye végigszenvedte a felülről jövő törvénytöréseket, fenyegetéseket és erőszakot minden fajtáját,

Ezekkel szemben a jog és igazság fegyvereivel védekezett, a törvénytelen rendeleteket nem hajtotta végre, adót nem fizetett, ujoncot nem állított, tisztviselőit pedig szinte példátlan anyagi áldozatkészséggel biztosította elmozdításuk esetére. A Desseffy grófok huszezer koronás adományaitól kezdve szegény parasztemberek tíz filléres áldozatáig igazán mindenki kivette részét ebből a nagyszerű versengésből. Ennek a mindvégig egységes és harmónikus küzdelemnek történetét írta meg a vármegye megbízásából Incédy Lajos megyei főlevéltáros.

A kétszáz oldalas könyv felöleli ezt a küzdelmet a maga egész részletességében. Különösen érdekesek a vármegyének Kristóffyval és Fejérvárral váltott üzenetei, melyek során a kormány és a törvényhatóság között a harc odáig fajult, hogy az utóbbi a belügyi ügyvezetőnek gondnokság alá helyezése iránt indított keresetet, a miniszterelnök ellen pedig felettes katonai hatóságánál tett följelentést, amiért az ország pénzével és javai-

val törvényes fölhatalmazás nélkül, sőt a törvényhozás tiltakozása ellenére rendelkezett.

Érdekes az a történelmi visszapillantás is, mely a munka elején az 1846-iki nemzeti ellenállás történetét, Apponyi György gr. kancellárságát s a vármegyék akkori rezisztenciáját állítja párhuzamba legutóbbi alkotmányos küzdelemünk eseményeivel. Szabolcs vármegye mindenesetre hazafias föladatot teljesített, mikor a maga igazságos és bátor harcának históriáját megíratta. Ennek a harcnak eseményei és tanulságai így összefoglalva büszke emlékei lesznek a multnak s bátorító példái a jövőnek.

Az ipartörvény reformjához.

Az új ipartörvénytervezet a felső ipariskolákat minden tekintetben egyenrangúvá teszi a főgimnáziumokkal és főreáliskolákkal. A műszaki oktatáson túl az elméleti tantárgyak a felső ipariskolákban is ugyanazok lesznek, mint a főgimnáziumokban és főreáliskolákban és a tanítás terjedelme is azonos leendő mindkét nemű tanintézetben. A felső ipariskolák érettségi bizonyítványai éppen úgy jogosítanak a műegyetemre való felvételre, mint a főgimnáziumoké, vagy a főreáliskoláké. A különböző fokú ipariskolákból való átlépés feltételeit miniszteri rendelet fogja szabályozni. A törvénytervezet szerint tehát biztosítva van annak lehetősége, hogy a fiatal iparos ugyanazon intellektuális képzettséggel léphessen az életbe, mint az intellektuális pályákra készülő ifjak.

Az új ipartörvénytervezet eddig közzétett részének talán ez az intézkedése a legliberálisabb és következményeiben a legfontosabb. Mert ez az intézkedés iparunk jövőjéből kiirtja azt a félszeg társadalmi felfogást, mely az iparművészetet és tudományt megmagyarázhatatlan elfogultsággal alája helyezte az intellektuális pályákra képesítő tudományoknak és művészeteknek.

Az új ipartörvénytervezet az ipari tudomány egyenrangusításával azon az egyedül helyes és jogosult uton halad, mely ahhoz a kétségtelen igazsághoz vezet, hogy a magyar ipar kérdése legelső sorban is kulturkérdés.

Ámde az iparkultúra nem csupán abból áll, hogy az ipari pályákon lévőket intellektuális képzettségüknél fogva ugyanaz a társadalmi pozíció illesse meg, mint az értelmiségi pályákon működőket. A valódi iparkultúra az, mely az általános műveltség megszerzése mellett azt célozza, hogy az iparosok a szellemi tudományokat a gyakorlati élet számára, iparunk fejlesztése és anyagi jólétünk emelése céljából sajátítsák el. Azokat az általános műveltséghez tartozó tudományokat tehát, amik az általános iparfejlesztést és az iparosság anyagi jólétét is hathatósan szolgálhatják, a felsőipariskolákban nem elegendő oly irányban és terjedelemben tanítani, mint ahogyan ezeket a főgimnáziumokban és főreáliskolákban tanítják. Különösen a földrajz és természettan azok a tudományok, amelyek a főreáliskolákétól eltérő és szorosán az ipari szempontokhoz alkalmazkodó tanítást követelnek a felsőipariskolákban.

Ma a földrajz tudománya révén általánosságban megismerkedünk az egyes országok fekvésével, klimatikus és geográfiai viszonyaival, néprajzi sajátásaival, a népesség foglalkozási módjaival, politikai és kulturális intézményeivel és egyéb általános tudnivalókkal. A nem ipari pályára készülőknél az általános műveltség szempontjából ezek az ismeretek talán elegendők is. Az iparosoknak semmi esetre sem elegendők. Az iparosnak első sorban ismernie kell a hazai ipar földrajzi helyzetét; hol vannak a nagyobb ipari gócpontok és fogyasztási piacok; milyen ezek termelő és befogadó képessége; mekkora a termelés és fogyasztás iparáganként; hol szerezhetők be a nyers anyagok; vidékenként milyenek a munkáviszonyok? Ismernie kell az iparosvállalkozónak Magyarország vizi- és vasúthálózatát, a főbb termelő és fogyasztó gócpontok közti vasúti összeköttetéseket, a lehetséges csatlakozásokat, a legkedvezőbb utirányokat, a vasúti üzletkezelést és a pontos szállítási tarifákat. Ismernie kell az iparosnak hazánk felosztását kőszételepek szerint, továbbá az egyes vidékek üzleti viszonyait és szokásait, valamint a helyi közszolgáltatási viszonyokat. Csakis akkor, ha mindezen ismeretek birtokában van, kalkulálhat biztosan az iparosvállalkozó, hogy üzemében hol kell takarékoskodnia, hol kell áldozatokat hoznia, miképpen kell berendezkednie, hogy iparcikkeivel a versenyt bárhol is felvehesse másokkal.

A magyar ipar versenyképessége szempontjából szoros feladata iparkulturánknak Ausztria ipari földrajzának és természettanának alapos ismertetése is. Mert tudnia kell, hogy Ausztriában hány gyár működik s közülök mely gyárak gravitálnak a magyar piacokra, milyen vasúti vagy víziutakon érhetik el azokat és mit fizetnek a szállításért, mindezeket az adatokat a saját termelésének és szállításának adataival egybevetve, biztosan kalkulálhat az osztrák gyártmányok kiszorítására.

Okvetlenül szükséges a balkán államok ipari földrajzának és természettanának ismerete is. Ha tudjuk, hogy a balkán piacok mekkora befogadóképességgel bírnak, valamint tudjuk azt is, hogy a piacok hogyan, mennyi idő alatt és milyen költséggel érhetők el Magyarországra és Ausztria termelési gócpontjaiból és ismerjük a vámvonalakokat és vámtételeket, tekintettel kedvezőbb geográfiai helyzetünkre, legalább bizonyos iparcikkek tekintetében az osztrák ipart folytonosan sakkban tarthatjuk.

Az iparkultura ezen irányáról az új ipartörvénytervezet nem gondoskodik, sőt abból, hogy a felsőipariskolák kötelező vizsgatárgyai között a földrajz felsorolva nincsen, valamint abból, hogy az intellektuális tantárgyak tanítását a javaslat a főgimnáziumokban rendszeresített terjedelemben tervezi, az következtethető, hogy az ipari földrajz és természettan tanítása az ipari főiskolákban talán mellőztetik is. Ez nagy hiba, sőt az osztrák kapcsolat miatt végzetes is lehet.

„A gazdasági világterjeszkedésben csak az a nemzet érvényesülhet, amely nemcsak maga,

hanem minden iparos és kereskedő vállalkozója is tisztában van a konkurrens erejével, mert a gazdasági világterjeszkedés nem egyéb, mint állandó nemzetközi gazdasági harc“ — hangoztatta Leener az 1905-ben Monsban (Belgium) megtartott gazdasági világkongresszuson. Hogy nekünk Ausztriával csakugyan a legkeményebb gazdasági küzdelmet kell folytatnunk a saját területünkért, azt mindenki tudja és érzi. Nagyon kívánatos tehát, hogy az új ipartörvény az ipari földrajz és természettan tanításának felvételével ezt a küzdelmet megkönnyítse.

K. G. dr.

Az udvarhelymegyei alispánválasztás.

Közöltük lapunkban, hogy a közigazgatási bíróság az Udvarhely megyében megtartott alispánválasztást Hinléder Fels Ernő országgyűlési képviselő panaszára megsemmisítette. Az idevonatkozó ítéletet közöljük:

603. szám 1908. K. Ő felsége a király nevében a magyar királyi közigazgatási bíróság dr. Hinléder Ernő orsz. képviselő oklándi lakosnak 1907. évi december hó 12-én Udvarhely vármegyében megtartott alispánválasztás tárgyában a vármegye törvényhatósági bizottsága által 1907. évi december hó 12-én 1066. szám alatt hozott határozat elleni panaszát 1908. évi február hó 12-ik napján tartott nyilvános ülésében az 1896. évi XXVI. t.-c. 42. szakasza alapján tárgyalás alá vévén, következőleg

ítelt:

A magyar királyi közigazgatási bíróság a panasznak helyt ad. Udvarhely vármegye törvényhatósági bizottságának panaszolt határozatát hatályon kívül helyezi s az 1907. évi december hó 12-én Udvarhely vármegyében megtartott alispáni választást megsemmisíti.

Indokok:

Az 1886. évi XXI. t.-c. 84. szakasza szerint, amidőn a választók akaratnyilvánítása 20 bizottsági tag írásban beadott kívánatára névszerinti szavazással állapítandó meg, a névszerinti szavazás a tisztújító közgyűlésen elnöklő főispán által kinevezett egy vagy több küldöttség előtt, a szavazók nevének és szavazatának följegyzésével megy végbe.

A főispán által kinevezett küldöttség, esetleg küldöttségek ezek szerint az 1886. XXI. t.-c. 79. szakasza alapján a választásra jogosult törvényhatósági bizottsági közgyűlésnek az ezen teljesítendő névszerinti szavazás foganatosítására rendelt oly külön szervét képezik, mely a vármegyei törvényhatóságoknál állandóan követett s a bíróság által is helyesnek és törvényszerűnek talált gyakorlat szerint, az 1886. XXI. t.-c. 84. szakaszában megjelölt saját hatáskörében jár el.

Következőleg a most hivatkozott törvényszakasz alapján eljáró küldöttség a jelentkező választók szavazatát elfogadja, jegyzékbe veszi, a szavazásra jogosítottaknak nem talált szavazókat elutasítja, a szavazási eljárást saját hatáskörében

bezárja s eljárásáról s a beadott szavazatok arányáról jelentést tesz s a tisztújító közgyűlés elnöke a szavazás bejelentett eredménye szerint általános vagy viszonylagos szótöbbséget nyert pályázót megválasztott tisztviselőnek kijelenti.

A tárgyi iratok kapcsán fölterjesztett tisztújítási jegyzőkönyv szerint azonban a vármegyei alispán választása alkalmával, amidőn a vármegye alispánja 20 törvényhatósági bizottsági tag írásban beadott kivánatára a névszerinti szavazást elrendelte, az idézett 84-ik törvényszakasz határozott rendelkezésének meg nem felelt, szavazatszedő küldöttséget külön működő szervként ki nem nevezett, hanem a névszerinti szavazatok leadását rendelte foganatosíttatni olyképpen, hogy a névjegyzék fölolvásával Szabó Gábor a szavazók neveinek két példányban való följegyzésével dr. Majthényi Miklós, dr. Pálffy Jenő, Dolni Róbert és időközben Ádám Albert törvényhatósági bizottsági tagokat bizta meg s eként az alispáni szék betöltésére végrehajtott szavazás nem úgy történt, miként ezt az 1886. XXI. t.-c. 84. szakasza világosan és határozottan rendeli.

Minthogy a főispán fentebbi rendelkezésével a választási eljárás tárgyában előirt lényeges törvényes alakosságok sértettek meg: s az eként leadott szavazatok alapján az alispáni szék betöltésére szolgáló eljárás a törvényszerűség jellegét nélkülözi s ezen eljárás alapján a vármegye tisztújító közgyűlése dr. Damokos Andor jelöltet megválasztott alispánnak ki nem mondhatta: ezen választási eljárás ellen dr. Hinléder Ernő törvényhatósági bizottsági tag által beadott panasznak helyt adni, a panaszlott törvényhatósági bizottsági határozatot hatályon kívül helyezni s magát a megtartott alispáni választást a bíróságnak meg kellett semmisíteni.

A bíróság ezen határozat három példányát a vonatkozó fölterjesztés mellékleteivel együtt Udvarhely vármegye főispánjának azzal a fölhívással adja ki, hogy annak egy-egy példányát panaszosnak, továbbá dr. Damokos Andor székelyudvarhelyi lakosnak kézbesítse.

Kelt Budapesten, a magyar királyi közigazgatási bíróságnak 1908. évi február hó 12-ik napján tartott üléséből.

Wlassics Gyula s. k.,
elnök.

Dr. Krajcsik s. k.,
előadó.

Bosznay István kiállítása.

Bosznay István a debreczeni ref. főgimnázium tanára, jeles festőművészünk kiállítást rendezett műveiből a Nemzeti Szalonban. A kiállításról a budapesti lapok a legnagyobb dicsérettel emlékeznek meg. Hogy mily értékes és eseményszámba menő a mi Bosznaynk kiállítása, fényesen igazolja egyik legnagyobb kritikuskunk Malonyay Dezső, ki a következőket írja Bosznayról és műveiről a Budapesti Hirlapban.

Debreczenben élő tájképfestőnké, a jeles Bosznay Istváné négy hétre a Nemzeti Szalon, s övé a siker, amelyet becsületesen megszolgált. Kétszázhuszonhat festmény és rajz, — gyönyörűség, hogy végre így együtt látjuk ennek a nagytehetségű művésznek a dolgait s megismerhetjük őt egészen. A szalmával

fűtött zseniáliskodás mai divatja idején nem fölösleges, ha egy komoly művészünk munkájában első sorban éppen a végzett munka komolyságát dicsérik. Igen: Bosznay munkája komoly művészet, nemcsak afféle ideig-óráig élő kápráztatás, nem afféle idegenből összeböngészett holmival üzött maradékvásár: ez a portéka holnap se kerül a padlásra. És magyar munka, mint amilyen volt Mészölyé, vagy hogy legtöbbet mondjunk, amilyen magyar volt Petőfié. Nem csak témáiban magyar, nem csupán ihletének, művészi táplálkozásának a forrása magyar, — érzése, tudása, egész dologvetése a fogalom legnemesebb értelmében magyar: őszinte. A kiállított képek címét olvasva, mintha Petőfi könyvében lapozgatnánk, s aki tudja látni az ecset poézisét, olvassa, hallja a verseket is: a bátortalankodó tavaszról, a nyári napsütés nagy mélaságáról, az aranyos pompában vénülő őszről és a téli szomorúságról... Ott terem ez a poézis a Tisza partján, a nagy magyar síkságon, idegen szem ezt meg nem látja, idegen szív ezt meg nem érzi, s egy tenyéryni ebből, hiven adva a vásznon, nekünk, s a mi kulturánknak többet ér tizenkét tucat olyan polinéziai paradicsomnál, amelyet Gaugin cselekedett.

Ultramodern törekvésű művészi ifjuságunk is elgondolkozik talán e kiállításon s megszívleli K. Lippich Elek minapi kijelentését, amely így szól: „Arról értesültem, a kultusz kormányt azzal vádolják, hogy anyagilag és erkölcsileg támogatja és elősegíti művészetünkben az ultramodern törekvéseket. Kijelenthetem, a kormány határozottan ellene van annak, hogy a fiatalok a külföldi művészet konyhájának hulladékait hordják haza. Kis, tökéletlen emberek odarajznak Párisba s eklektikusan megerhelve, abban a hitben térnek haza, hogy igazi művészet az, amit csinálnak. Ősi hagyományok arra tanítanak meg bennünket, hogy minden igaz művészet csakis a honi talajból fakad s a magyar művészi fák tanulják meg, hogy csakis a magyar föld szeretetéből és kultuszából sarjadzik ki igaz magyar művészet.”

Ime Bosznay István példája is.

Kérdeztük élettörténetét s művészi hitvallását.

— Nagyon egyszerű. Születtem hatvannyolcban, Csurgón, Somogy megyében. Diákkoromban már rajzolgattam fametszetek után; azután künt is próbálkoztam a szabadban mindenféle szerszámmal, amihez hozzájuthattam. Otthon bizony nem igen biztattak. Apám aszondta: nem afféle bolondság az élet! Sok könyörgés után a Mintarajziskolába is csak akkor bocsátott föl, amikor megfogadtam, hogy elvégzem a tanári kurzust is. El is végeztem. Tanított a jó öreg Gregus, a derék Székely Bertalan, Keleti Gusztáv is megnézte néha próbálkozásaimat. Külföldi utra nekem nem tellett, kenyér után kellett látnom: így kerültem a debreczeni kollégiumba professzornak. Maradt idő, ma is marad, művészkedésre is. Jártam a mezőt, a réteket, szabad délutánjaimon elüldögélek az erdőszéleken, a vízparton, lesem a hajnalt, az alkonyatot. Végre, de — szép esztendő volt az! — 1897-ben észrevettek. Az állam megvásárolta egy képet. Azután még több kedvvel dolgoztam. Mindig künt. Borongó kedvű ember vagyok, látok sok szépet, megismerem az igazat, de minden... hogyis mondjam... egy kicsit olyan felhős, olyan fátyolfelhős lesz bennem. 1902-ben elnyertem az Andrássy-féle nagy ösztöndíjját. Nekicredtem a világnak, beutaztuk feleségemmel, egész Európát. Hogy micsoda kicsi kis legénynek éreztem magam a sok remekmű láttára! Soha én olyat nem tudok... Itthon vigasztalódtam meg egy kicsit. Azt a szépet, amit idehaza látok a természetben, nem láttam én sehol. Már csak ezért is érdemes volt körültekinteni odakünt. Ezt pingálom azóta, feledve mindent és mindenkit. Ezer és ezer a szép, ha azt vászonra tudnám marasztani!... Nem is veszek én ecsetet a kezembe, csak amikor a természet biztat rá. Szüntelen biztat. Nem sokat stilizálgatok. Ami stílus van a dolgomban, az magától jön, nem tudok számot adni róla. Mondogatom magamnak néha: valami nobilis naturalizmusra kell törekedned, fiu!... Annyi bizonyos: a nyers valóra törekvést sohase szerettem, hanem, amilyen őszinte a természet, olyan őszinte, olyan egyszerű és igaz szeretnék lenni művészetemben én is.

Öröm nézni, hogy mennyire ilyen tud lenni.

A „Petőfi dalkör“ jubileuma március 15-ikén.

Városunkban levő több rendbeli dalos egyleteink közül a régi nagy dalárdát kivéve, talán egyik sem fejtett ki oly élénk tevékenységet, mint rövid tíz éves fennállása alatt a Petőfi halhatatlan nevét viselő dalkör. S éppen azért a fáradhatatlan buzgalomért, melyet különösen hazafias napjaink március 15., és augusztus 2. megünneplésének rendezésében e dalkör a főiskolai tanuló ifjúsággal karöltve kifejt, azon nemes és kövendő példával szolgáló cselekedetét, melyel az öreg egyenruhás honvédeket évről-évre támogatja, nagy népszerűsége tett szert s a Petőfi dalkör által rendezett estélyek mindig zsufolt termekben és emelkedett hangulatu közönség részvétele mellett folynak le.

Most, hogy fennállásának 10. évét befejezte, március 15-én a Bika disztermében nagyobb szabásu *jubiláris ünnepélyt* rendez, melyen országgyűlési képviselőink és városunk előkelőségei, a testületek és különböző intézmények vezetői is megjelenésüket, résztvevésüket helyezték kilátásba s hisszük, ott lesz ez ünnepélyen a hazafias közönség s a dalkörnek leg-hivebb és legkedvesebb pártolói, a debreczeni szép honleányok! Az estély egyik legszebb mozzanata lesz az, midőn a társas vacsora folyama alatt az ez alkalomra készített Petőfi-serleget az egylet elnöke Komlóssy Arthur felavatja, első ízben üritvén a billikomot Petőfi Sándor halhatatlan költőnk emlékezetére! — Az ünnepély tiszta jövedelme a dalkör által létesített *március 15 iki* alap javára szolgál s ez alap növeléséhez már eddig is szép adományok járultak, mint következők: Debreczeni első takarékpénztár 80 kor., Bulyovszky Lilla 25 korona, Debreczeni Caszino 20 korona, Debreczeni Kereskedőtársulat 20 K, Debreczeni Kereskedő Ifjak társulata 20 K, Löfkovics Arthur 20 K, Osztrák magyar bank tisztviselői 15 K, Debreczeni Székely társaság, Kereskedelmi Csarnok, Mészáros társaság, Általános Takarékpénztár és Tiszapolgári Takarékpénztár 10—10 korona, Hajdumegyei Méhészegylet 8 K, Mezőgazdasági bank 7 K, Stern József és Testvére, Gebauer Károly gyárosok, Hazai általános bizt. társaság és Adria halkonzerv-gyár 5—5 korona. *Összesen: 285 korona*, — mely adományokhoz még egyre érkeznek, ugy egyesek mint erkölcsi testületeinktől a kör elnökéhez és a pénztárnok *Márton Gyula* urhoz. (Piac-u. 9. sz.)

A jubiláris ünnepélyre szóló — s a változatos programot is tartalmazó meghívók most vannak nyomás alatt s a jövő hét folyamán küldetnek szét. Ez alkalomra a dalkör 10 éves történetét is megíratta s az füzet alakban fog az ünnep napján a közönség kezébe adni.

Hirek.

— **Kenyérfogyasztás az európai országokban.** Érdekes statisztikai összehasonlítást közöl Sunborg statisztikus arról, hogy fejenként mennyi kenyérfogyasztás jut az európai népekre. Szerinte 1890-ig a francziák voltak a legnagyobb kenyérfogyasztók, amennyiben évenként minden franczia 258 kg. kenyeret fogyasztott el. Második helyen a dánok szerepeltek, akiknél minden főre 256 kg. kenyérfogyasztás jutott. Ezután Belgium következett 240 kilogrammal, Németország is jó fogyasztó, fejenként 211 kilogrammot, Svájc 205 kilogrammot, Hollandia 201 kilogrammot, Oroszország 173 kilogrammot, Magyarország 169 kilogrammot, Ausztria 155 kilogrammot, Olaszország 120 kilogrammot, Spanyolország 116 kilogrammot és legkevesebbet Portugália 105 kilogrammot fogyasztott. Manapság első helyre Dánia jutott 287 kilogrammal, ezután Belgium következik, ahol 34 kilogrammal emelkedett a fogyasztás, vagyis fejenként 274 kilogramm. Franciaországban a kenyérfogyasztás folyton alább száll, a múlt évben 250 kilogramm volt. Németországban azonban 230 kilogrammra emelkedett. Svájcban szintén emelkedőben

van. 213 kilogramm, hasonlóképpen Magyarországon is, 181 kilogramm. Hogy a kenyérfogyasztás emelkedéséből vagy csökkenéséből az ország jólétére vagy elszegényedésére lehet-e következtetni, arról Sunborg nem tesz említést.

— **A debreczeni első takarékpénztár mérlege.** A debreczeni első takarékpénztár 1907 december 31-iki mérlege a következő tételeket mutatja:

Vagyon:		Összeg:	
	korona	fill.	korona fill.
Ingtalanok értéke			843,389 97
Leszámitolt váltók			15.491,872 52
Jelzálogos kölcsönök			11.539,506 13
Kézizálog-kölcsönök			73,389 50
Értékpapír	5.120,242	50	
Zálogleveleink bizt. alap. ért.-p.	405,855	—	5.526,097 50
Folyószámla adósok			8.933,439 41
Adósok			320,424 41
Pelszerelések			10,082 43
Hátralékos kamatok és lakbérek			224,251 42
Pénzkészlet			209,216 49
			Összesen: 43.171,669 78
Teher:		Összeg:	
	korona	fill.	korona fill.
Részvénytőke: (6000 db à 500 K)			3.000,000 —
Tartaléktőke	3.020,000	—	
Rendkívüli tartalék	2.440,000	—	
Záloglevél biztosítási alap	405,855	—	
Értékpap. árkülönb. tart.-alapja	305,852	78	
Ingtal. értékesökk. tart.-alapja	265,377	36	
Házjavítási tartalékalap	44,000	—	
Nyugdíjalap	500,000	—	6.961,085 14
Betétek: könyvecskékre	16,764,402	57	
„ folyó-számlákra	1.012,260	27	
„ check-számlákra	256,382	—	18.033,044 84
Viszleszámitolt váltók	8 081,803	67	
Bankelőlegek	1.340,000	—	9.421,803 67
Átruházott kölcsönök			3.491,848 31
„Közművelődési“ jubil. alapítv.	34,789	34	
„Szeretetházi“ jubil. alapítv.	10,000	—	44,789 34
Kibocsátott 4 ¹ / ₂ %-os záloglev.	970,000	—	
Kisorsolt 4 ¹ / ₂ %-os záloglevelek	23,200	—	993,200 —
Követelők			74,133 81
Átmeneti tételek			318,982 24
Nyeresség: áthozat 1906-ról.	58,600	25	
„ a folyó évben	774,182	18	832,782 43
			Összesen: 43.171,669 78

Zádor Lajos,
vezérigazgató.

Lovása Fános,
főkönyvvezető.

— **Személyi hlr.** Csóka Sámuel adóügyi tanácsnok az adóreform ügyében tartandó országos gyűlésre Budapestre utazott.

— **Király Gyula kitüntetése.** Király Gyula gazdasági tanácsnoknak Vilmos porosz király és német császár a porosz koronarend III. o. lovagkeresztjét adományozta. Ezen kitüntetés viszonzása annak a magyar vendégszeretnek, mellyel Király Gyula a nemrég minket meglátogató német gazdákat fogadta és kalauzolta a Hortobágyon. A kitüntetettet meleg szívvvel üdvözljük.

— **Árverés a városházán.** Kedden délelőtt a városházán a város tulajdonában lévő néhány ingatlan és bolt bérbeadására vonatkozólag árverést tartottak. Az árverésen Vecsey Imre főjegyző elnökölt, jelen voltak Jósza Vincze és Zöld Mihály bizottsági tagok és Hegedüs István dr. Árverés alá került: a városháza alatti 16. számú bolt, kikiáltási ára 1250 korona, pályázó nem jelentkezett; a Simonffy-utcai 2. számú bérházban a 15. számú

bolt, kikiáltási ára 400 korona, árverelő nem jelentkezett, a 31. számú bolt kikiáltási ára 500 korona, árverelő nem jelentkezett, 8. számú bolt kikiáltási ára 1200 korona, bérbe vette Varga Imre mézárós 1700 koronáért, a 11. számú boltot az eddigi bérlő Klein Antal 1000 korona évi bérért; a József kir. herceg-utca 46. számú házat, mely az idén került a város birtokába, 900 korona évi bérért Kratz Salamon vette bérbe, a Rickl, Szikszay és Vásáry féle, a lovaslaktanya melletti 15 holdas majorföldre vonatkozólag Szántó Győző 600 koronát ígért, a Tizenháromváros-utca 18. számú házat örök áron akarták eladni, kikiáltási ár 8000 korona volt, Herskovics Emánuel 7000 koronát ígért. Az eladásra vonatkozólag a tanács dönt.

— **Temetés a külsőségen.** Vettük a következő értesítést: A tiszántuli ref. egyházkerület főtiszteletű és méltóságos elnöksége folyó 1908. február 25-én kelt leiratában megengedte: „hogy a külsőségeken a temetés a régi rendtartás szerint történjék, illetőleg, hogy az egyházkerület idevontkozó határozatának végrehajtása az egyházkerületi közgyűlés újabb intézkedéséig függőben tartassék”. Felhívom az egyháznak a kertekben és külsőségben lakó tagjait, hogy halottaikat, mint régebben, úgy ezután is, az egyház anyakönyvvezető hivatalánál és a főiskola háznagyhi hivatalánál jelentsék be, hol az általuk kért éneklő diákok kirendeltetnek.

Debreczen, 1908 február 25.

Kiss Albert,
ref. lelkész elnök.

— **A Csokonai-körből.** A Csokonai-kör folyó hó 26-ikán felolvasó estét tartott a városház nagytermében. A felolvasó ülést Komlóssy Arthur alelnök nyitotta meg rövid, magvas beszéddel, majd Jánosi Zoltán lelkész, v. tag lépett a felolvasó asztalhoz, legszebb költeményeiből olvasva fel egynehányat a közönség nagy tetszése mellett. Utánna S. Szabó József, kollegiumunk széplelkű, tudós tanára olvasta fel mesteri palettával megírt irodalomtörténeti tanulmányát Fazekasnak, a Ludas Matyi neves szerzőjének szerelméről. Igen tetszettek a Kuthy Sándor versei, melyekből bizton lehet következtetni a fiatal poéta jövőjére. Végül, mint vendég, Ady Endre olvasott fel öt versét.

— **Gondnoksági ülés.** A debreczeni tanyai állami elemi népiskola gondnoksága f. hónap 24-én tartotta rendes havi ülést Kovács József polgármester elnöklésével. Az ülésen jelen voltak a gondnoksági tagok közül: Fried Emil, Dávid Mihály, Megyery Pál dr., Balogh Sándor, Kenyeres Károly, Horváth János, Szenes János és Koncz Ákos a biz. jegyzője. A gondnokság tudomásul vette a tanfelügyelő értesítését arról, hogy az ujonnan épített nagycseri és paczi tanyai iskolákhoz a kultuszminiszter Pálty Lajos és Varga József okleveles tanítókat nevezte ki. Ezzel kapcsolatban a gondnokság megkeresi a kir. tanfelügyelőt, hogy az új iskolákat vegye át és a tanítókat állásukba állítsa be, hogy az előadások megkezdhetők legyenek. Egyben elhatározta, hogy a tanítók megérkeztéig a tanköteles gyermekek a nagycseri körzetben Botos Lajos erdésznél, a paczi körzetben pedig Megyery Pál dr. tanyáján jelentkezzenek. A gondnokság a költségvetés elkészítésére Kovács József elnököt, Dávid Mihály gondnokot és Koncz Ákos gondnok jegyzőt bizza meg. Megyery Pál dr. indítványára a gondnokság utasítani fogja a tanítókat, hogy vasárnaponként a körzetben lakó felnőtteknek és gyermekeknek vallásos órákat tartsanak a hitélet ápolására.

— **Fémipari szakiskola.** Vigh Albert iparoktatás főfelügyelő a héten városunkban időzött és tárgyalásokat folytatott a városunkban létesítendő fémipari szakiskola ügyében. A tanácskozásban részt vettek Kovács József polgármester, Bészler Károly tb. főjegyző, Szávay Gyula kereskedelmi és iparkamarai titkár, Géresi Kálmán főigazgató, Aczél Géza főmérnök, Serly Ede, Dávidházy Kálmán és Tóth Kálmán keresk. és iparkamarai tagok. Az értekezlet a fémipari szakiskola ideiglenes elhelyezésének kérdésével foglalkozott. A tárgyalás folyamán e célra legalkalmasabbnak látszott a Széchenyi-utca végén levő és most már városi tulajdont képező Berger-féle telek és annak egy holdnyi területe. A fémipari szakiskola építésére nézve pedig a tanács abban állapodott meg, hogy az épület terveinek elkészítésére a minisztert kéri fel a város, míg az építést a város végzi.

— **Ülés.** Debreczen sz. kir. város központi választmánya március 3-án ülést tart.

— **Apróságok a városi levéltárból.** A *rágalmazás büntetése.* Diffamare cave, nam revocare grave — mondja 1649-ben a debreczeni tanácsi protokolum. Mivel pedig a rágalmazás az városban hatalmasul elfajzott, tetszett a tiszteletes tanácsnak akképpen deliberalni, hogy ezentul az rágalmazó büntetése ne husz, hanem huszonöt forint legyen, melyből két rész Biró Uramé, egy pedig azé, ki rágalmazást szenvedett (1655.)

Drákói szigorúság. Farkas Jánosnak a teremő Isten maga neve káromlását tovább nem szenvedhette, a Dominus magistratus elégséges Tanuk által világosságra hozta hallatlan, rettenetes káromkodását, majd gyilkolván is tavaly ezzel kérkedett, de orossága is nyilvánvaló, ideo elsőben hóhér kezébe adattatik, tüzes vassal megfogdosztatik, annakutánna, amely nyelvvel teremő Istenét megkáromlotta, kimetszetik, két keze is, kivel az gyilkosságot patrárta, elvágatik és akasztófara szegeztetik, teste item kerékre vettetik és kövel agyonverettetik 1666.

— **Iskolagondnoksági ülés.** A debreczeni állami tanyai elemi népiskola gondnoksága f. hónap 24-ikén délután 4 órakor a városháza kis tanácstermében rendes havi gyűlést tart.

— **Automobil-közlekedés Debreczen—Nagyvárad közt.** A Westingshous automobilgyár, mely a mult évben szállított Arad számára néhány automobil-omnibuszt, beadványt intézett a városhoz, melyben ajánlatot tett a városnak, hogy rendeljen meg Debreczen a gyárnál egy automobil-omnibuszt s azzal létesítsen Debreczen rendes közlekedést Debreczen—Nagyvárad közt. A tanács az ajánlatot nem fogadta el, mivel egyrészt a várost ilyen vállalatba bevinni nem akarja, másrészt pedig a debreczen—nagyvárad villamos vasut létesítése is már a közel jövő kérdése.

— **Megegyezés Osongrád megyében.** A régi megyei párt és a függetlenségi párt között békés megállapodás jött létre. Ugyanis Kelemen Béla, a megye főispánja, gróf Károlyi Imre biz. tag, Molnár Jenő és Faragó Antal képviselők találkoztak és megegyeztek abban, hogy a legutóbbi tisztújítás ellen beadott föllebezést visszavonják, ennek fejében pedig kötelezte magát a régi megyei párt, hogy a kibuktatott Herglosz főszolgabíróval valamely megüresedő egyenrangú állásba beválasztja. Végül megállapodtak abban, hogy ezentul minden bizottságba felelő részben függetlenségi pártiakat választanak be.